ISSN: 3060-4923 Impact Factor –7,212

UO‘K: 821.512.133-32.09

BUGUNGI HIKOYACHILIKDA SYUJETLILIK MUAMMOSI (XURSHID DO‘STMUHAMMAD VA ISAJON SULTON HIKOYALARI MISOLIDA)

Botirova Shohsanam Og‘abek qizi
Osiyo xalqaro universiteti, 70111401 – O‘zbek tili va adabiyoti mutaxassisligi magistranti
https://doi.org/10.5281/zenodo.24347872

Annotatsiya. Maqolada hozirgi o‘zbek hikoyachiligida syujetlilik muammosi an’anaviy va zamonaviy hikoyalarni qiyoslash asosida tadqiq etilgan. Said Ahmad, Shukur Xolmirzayev, Xurshid Do‘stmuhammad va Isajon Sultonning sakkizta hikoyasi fabula va syujet munosabati, syujet turi (xronikal, konsentrik, lirik) hamda final xususiyati mezonlari bo‘yicha tahlil qilingan. Natijada zamonaviy hikoyada syujet yo‘qolmasligi, balki uning vazifasi voqeani bayon qilishdan badiiy konsepsiyani ramz, refren, tush va lirik xotira orqali ifodalashga ko‘chayotgani asoslangan.
Kalit so‘zlar: syujet, fabula, syujetlilik, xronikal syujet, konsentrik syujet, lirik syujet, ochiq final, ramz, refren.

Аннотация. В статье исследуется проблема сюжетности в современном узбекском рассказе на основе сопоставления традиционных и современных произведений. Восемь рассказов Саида Ахмада, Шукура Холмирзаева, Хуршида Дустмухаммада и Исажона Султона проанализированы по критериям соотношения фабулы и сюжета, типа сюжета (хроникальный, концентрический, лирический) и характера финала. Обосновано, что в современном рассказе сюжет не исчезает: его функция смещается от изложения событий к выражению художественной концепции через символ, рефрен, сон и лирическое воспоминание.
Ключевые слова: сюжет, фабула, сюжетность, хроникальный сюжет, концентрический сюжет, лирический сюжет, открытый финал, символ, рефрен.

Annotation. The article examines the problem of plot significance in contemporary Uzbek short fiction by comparing traditional and contemporary stories. Eight stories by Said Ahmad, Shukur Kholmirzaev, Khurshid Dostmuhammad and Isajon Sulton are analysed according to the relation between fabula and plot, the type of plot (chronicle, concentric, lyrical) and the type of ending. The study argues that in the contemporary story plot does not disappear; its function shifts from narrating events to expressing the artistic concept through symbol, refrain, dream and lyrical memory.
Keywords: plot, fabula, plot significance, chronicle plot, concentric plot, lyrical plot, open ending, symbol, refrain.

KIRISH

Hikoya hajman kichik janr bo‘lgani uchun unda tasvirlangan har bir voqea va tafsilot muayyan badiiy vazifani bajaradi. Shu bois hikoya poetikasini o‘rganishda syujet masalasi markaziy o‘rinlardan birini egallaydi. Mustaqillik yillarida o‘zbek hikoyachiligida syujet qurilishida sezilarli o‘zgarishlar yuz berdi: ayrim asarlarda voqealar zanjiri ixchamlashdi, ularning o‘rnini ramz, xotira, tush va ichki kechinma egalladi. Tanqidchi G‘. Karim X. Do‘stmuhammad hikoyalari xususida yozuvchini «voqeago‘ylik emas, balki badiiy san’atkorlik» qiziqtirishini ta’kidlaydi [1]. Bunday kuzatishlar bugungi hikoyada syujet qanday vazifa bajarayotgani, boshqacha aytganda, syujetlilik muammosini maxsus o‘rganishni taqozo etadi.

Mazkur maqola «Hozirgi o‘zbek hikoyachiligida syujet va uning turlari» mavzusidagi magistrlik dissertatsiyamizning ikkinchi bobi materiallari asosida tayyorlangan. Dissertatsiyaning 2.1-bo‘limida an’anaviy hikoyalarda syujetning o‘rni Said Ahmad va Shukur Xolmirzayev ijodi misolida, 2.2-bo‘limida esa syujet turlari X. Do‘stmuhammad va I. Sulton hikoyalari misolida tahlil qilinadi. Maqolada ushbu ikki bo‘lim natijalari qiyosiy jihatdan umumlashtiriladi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili

O‘zbek adabiyotshunosligida syujet tushunchasi turlicha izohlangan. M. Tolibova sharhiga ko‘ra, I. Sulton syujetni asarda hikoya qilinayotgan voqea deb ta’riflaydi [2; 3]. T. Boboyev, E. Xudoyberdiyev va H. Umurov uni asar badiiyligini belgilovchi xususiyatlardan biri sifatida talqin qiladilar [4–6], D. Quronov esa syujetning eng muhim vazifasi badiiy konsepsiyani shakllantirish va ifodalashda namoyon bo‘lishini qayd etadi [3; 7]. Nazariy adabiyotlarda syujet tarkibiy qismlari sifatida ekspozitsiya, tugun, voqealar rivoji, kulminatsiya va yechim ko‘rsatiladi [3; 7].

Tadqiqot uchun yana ikki nazariy tushuncha muhim. Birinchisi – fabula va syujet farqi: fabula voqealarning hayotiy-xronologik izchilligi bo‘lsa, syujet ularning asarda yozuvchi tomonidan tartiblangan ko‘rinishidir [7]. Ikkinchisi – syujet turlari: voqealar vaqt izchilligi asosida bog‘langan xronikal syujet va sabab-oqibat aloqasi asosida bitta to‘qnashuv atrofida jamlangan konsentrik syujet farqlanadi [7]. Bu ikki turdan tashqari, voqea emas, kechinma va assotsiatsiya asosiy bog‘lovchi vazifasini bajaradigan lirik syujetni ham alohida ko‘rish mumkin.

Tanlangan hikoyalar haqida ham ayrim tadqiqotlar mavjud. G. Axmadaliyeva «Qorako‘z Majnun»da epigraf, peyzaj va portretning g‘oyani ochishdagi vazifasini ko‘rsatgan [8]. M. Hamidova Xolmirzayev hikoyalarida voqea natijasidan ko‘ra qahramon aql-zakovatining ochilish jarayoni muhimroq ekanini ta’kidlaydi [9], U. Xasanova esa yozuvchi syujetlarida hayotiy voqelik asosida badiiy haqiqat yaratish ustun turishini qayd etadi [10]. M. Tolibova I. Sultonning «Oydinbuloq» hikoyasi syujetini unsurlar bo‘yicha tahlil qilgan [3]. Ammo an’anaviy va zamonaviy hikoyalarni syujetlilik darajasi bo‘yicha qiyoslagan tadqiqot uchramadi. Maqolaning maqsadi shu bo‘shliqni qisman to‘ldirishdan iborat.

Tadqiqot vazifalari: 1) an’anaviy hikoyalarda syujetning tarkibi va vazifasini aniqlash; 2) zamonaviy hikoyalarda syujet turlarini ajratish; 3) ikki guruh natijalarini qiyoslab, syujetlilik muammosining mohiyatini belgilash.

METODLAR

Tadqiqot materiali sifatida sakkizta hikoya tanlandi. Birinchi guruhni an’anaviy hikoyalar tashkil etadi: Said Ahmadning «Muhabbatning tug‘ilishi» [11], «Qorako‘z Majnun» [12] hamda Shukur Xolmirzayevning «Ot egasi» [13], «Odam» [14] hikoyalari. Ikkinchi guruh zamonaviy hikoyalardan iborat: Xurshid Do‘stmuhammadning «Jajman» [15], «To‘xtaboyning boyliklari» [16] hamda Isajon Sultonning «Ona yurt» [17], «Otamga nimadir bo‘ldi…» [18] hikoyalari. Tanlovda har bir yozuvchining syujet qurilishi jihatidan bir-biridan farq qiladigan ikki asari olinishiga e’tibor berildi.

Tahlilda badiiy matnni yaqin o‘qish, strukturaviy va qiyosiy-tipologik usullardan foydalanildi. Har bir hikoya to‘rt mezon bo‘yicha o‘rganildi: 1) syujet unsurlarining (ekspozitsiya, tugun, kulminatsiya, yechim) mavjudligi; 2) fabula va syujet munosabati (retrospeksiya, xotira, tush epizodlari); 3) syujet turi (xronikal, konsentrik, lirik); 4) final xususiyati (yopiq yoki ochiq). Natijalar jadvalda umumlashtirildi.

NATIJALAR

1. An’anaviy hikoyalarda syujetning o‘rni

Said Ahmadning «Muhabbatning tug‘ilishi» hikoyasida fabula va syujet mos kelmaydi. Hikoya ko‘prik ustidagi xayrlashuv sahnasidan boshlanadi, so‘ng yozuvchi qiz xotirasiga murojaat qiladi: Aziza imtihon kunlari Omon undan «menga tegasanmi?» deb so‘raganini va o‘zi unga shapaloq urganini eslaydi [11]. Bayon yana o‘sha oqshomga qaytadi. Retrospeksiya orqali voqealar ketma-ketligi buziladi, lekin sabab-oqibat aloqasi saqlanadi, shu bois syujet konsentrik xarakterga ega. Hikoya tashqi hodisa bilan emas, qiz qalbida muhabbat tug‘ilishi bilan yakunlanadi. Demak, bu yerda syujet qahramon ichki holatining o‘zgarishini ko‘rsatishga xizmat qiladi.

«Qorako‘z Majnun» hikoyasida syujet ikki chiziq asosida quriladi: Saodat aya va o‘g‘li Bo‘rixon, Saodat aya va uning iti Qorako‘z [12]. Ikki epigraf – dindan qaytish haqidagi oyat va vafodor it haqidagi hadis – mana shu ikki chiziqqa ishora qiladi. Ekspozitsiyada kampirning duosi va yolg‘izligi, tugunda nevarasi olib kelgan xabar, kulminatsiyada esa o‘g‘lining kelishi va kampirning uning dindan qaytganini anglashi beriladi; Bo‘rixonning o‘tmishi retrospeksiya orqali ochiladi. Yechimda kampir vafot etadi, Qorako‘z esa magnitofondagi egasining ovozini eshitib akillagani uchun o‘qqa tutiladi. Ikki chiziq finalda birlashib, vafodorlik va vafosizlik qarama-qarshiligini yaqqol ko‘rsatadi. G. Axmadaliyeva ta’kidlaganidek, epigraf va peyzaj bu kompozitsiyada g‘oyani ochishga xizmat qiladi [8].

Shukur Xolmirzayevning «Ot egasi» hikoyasida konsentrik syujet bitta to‘qnashuv – qahramon va tashqi kuch o‘rtasidagi ziddiyat atrofida jamlanadi [13]. Shaxsiy ot saqlash taqiqlangani tugunni hosil qiladi; militsioner Egamberdi otni o‘zlashtirmoqchi bo‘ladi, Inod esa sigirini berib uni saqlab qolishga urinadi. Kulminatsiyada Inod otni o‘z qo‘li bilan otadi va qabristonga ko‘madi. Yechimda u bir necha oydan so‘ng Egamberdining asl niyatini anglaydi. Syujetning asosiy yuki voqeaning o‘ziga emas, Inodning ma’naviy tanloviga tushadi, bu esa M. Hamidovaning yuqoridagi kuzatishini tasdiqlaydi [9].

«Odam» hikoyasida esa xronikal syujet qo‘llangan: unda Rahimaning butun umri – turmushga chiqishi, erining vafoti, ocharchilik, kolxoz va urush yillari, qora xat – vaqt izchilligida bayon qilinadi [14]. Hikoyaning ikkinchi qismida kampirning xotirasi teskari yo‘nalishda harakatlanadi: u

keksalikdan qizlik yillariga qaytadi va qizini o‘z onasining ismi bilan chaqiradi. Hikoya g‘oyasi qahramonlar suhbatida «odam bola bo‘lib o‘lmaydi» degan fikr orqali ochiladi [14]. Finalda Rahima bolalaridan rozilik so‘raydi va bu hikoya boshidagi onasining vasiyatini takrorlaydi. Natijada xronikal syujet halqasimon kompozitsiya bilan yakunlanadi. U. Xasanova qayd etgan hayotiy voqelik asosida badiiy haqiqat yaratish xususiyati [10] bu hikoyada yaqqol ko‘rinadi.

Shunday qilib, an’anaviy hikoyalarda syujet unsurlarining barchasi mavjud, final yopiq. Syujet ichki holat (Said Ahmad) yoki qahramon tanlovi va umr mazmuni (Xolmirzayev) bilan boyitilsa-da, voqealar zanjiri asar mazmunining asosiy tashuvchisi bo‘lib qoladi.

2. Zamonaviy hikoyalarda syujet turlari

Xurshid Do‘stmuhammadning «Jajman» hikoyasida tashqi voqea sodda: bozor timida mayiz, pista va pul o‘g‘irlanadi, voqealarni kuzatayotgan Zardusht bobo bir qarich bo‘yli g‘alati maxluqni ko‘rib, «Timga Jajman oraladi, yaxshilar!» deb yuboradi [15]. Bozorchilar avval uni ermak qilib boqadi, so‘ng quvlay boshlaydi: qopqon qo‘yadi, teshiklarga sim to‘r qoqadi, tim ichini dori bilan tozalatadi. Kulminatsiyada Jajman chelak ostida tutilib, kaltaklab o‘ldiriladi va jon berayotib «Lo... kila!..» deb pichirlaydi [15]. Yechimda esa devordagi teshikdan ulkan hovuchlar ikkinchi, «bo‘yi ikki qarich» bo‘lgan Jajmanni tushiradi [15]. Syujet konsentrik, unsurlarning barchasi bor, ammo uning ma’nosi voqeaning o‘zida emas. Hikoyada ikki qatlam yonma-yon rivojlanadi: bozordagi real voqealar va bobo xayolidagi Axuramazda bilan Axriman kurashi. Tim devoridan eshitiladigan «gursillash» matn davomida bir necha bor takrorlanib, faqat finalda izohini topadi. G‘. Karim Jajmanni nafs timsoli deb biladi [1]. Demak, bu hikoyada syujet ramziy-allegorik vazifani bajaradi, ochiq final esa yovuzlikning qayta tug‘ilishini ko‘rsatadi.

«To‘xtaboyning boyliklari» hikoyasi xronikal syujet asosida qurilgan [16]. Unda boy savdogar To‘xtaboy oilasining hayoti uchinchi shaxs tilidan, qahramonlar ichki olamiga o‘tib-qaytib hikoya qilinadi. Uchta xotin – Maktabxon, Adolat va Zulfiya o‘rtasidagi oilaviy munosabatlar fonida tarixiy voqea yuz beradi: katta imoratlar, jumladan, «Nasyonal» mehmonxonasi ham qo‘ldan ketadi. Mulkidan ayrilgan To‘xtaboy «Yo‘, boqiy!..» deb pichirlaydi [16]. Oilaning avvalgi farovonligi retrospeksiya orqali beriladi. Kulminatsiyada To‘xtaboy xayol surib ketayotib tramvay zarbidan halok bo‘ladi, hikoyaning alohida ajratilgan so‘nggi qismida esa go‘rkov va qabriston manzarasi beriladi. Sarlavhadagi «boyliklar» so‘zi finalda kinoyaviy ma’no kasb etadi: dunyo mulki o‘tkinchi, boqiylik faqat Yaratganga xos. Bu hikoyada to‘qnashuv shaxslar o‘rtasida emas, inson va tarix o‘rtasida kechadi.

Isajon Sultonning «Ona yurt» hikoyasi esa an’anaviy syujet qolipidan butunlay chiqadi. Yozuvchi asar boshida o‘quvchini ogohlantiradi: «Bu hikoya – odamlar, voqealar, hodisalar haqida emas» [17]. Hikoyaning qahramoni qishloq bo‘lib, u jonlantirilgan holda tasvirlanadi. Matn bolalik xotiralari, ota bilan o‘tgan kunlar, eski ko‘prik haqidagi mulohazalar va yurtdan olisdagi qahramonning sog‘inchidan tashkil topadi. Unda tugun ham, kulminatsiya ham an’anaviy ma’noda yo‘q; qismlarni voqea emas, assotsiatsiya va kechinma bog‘laydi. Finalda qahramon yomg‘ir bo‘lib ona tuprog‘iga yog‘ishni tasavvur qiladi. Demak, bu yerda lirik syujet bilan ish ko‘ramiz: fabula deyarli yo‘qolib, syujet vazifasini lirik kechinma o‘z zimmasiga oladi.

«Otamga nimadir bo‘ldi…» hikoyasi sodda fabulaga ega: ota pul topish uchun uzoq yurtga ishga ketadi [18]. Ammo bu fabula murakkab syujetda beriladi. Hikoya «olti yoshga kirib-kirmagan» bola nigohidan boshlanadi; bola itning oldidagi suv aynisa, otasiga biror ko‘rgilik yetganini bilishga ahd qiladi [18]. «Otamga rostdan ham bir nima bo‘ldi» jumlasi refren sifatida takrorlanib, voqealar rivojining tayanch nuqtalarini belgilaydi, takrorlanuvchi tushlar esa kelajakdagi fojiaga ramziy ishora qiladi. «U mahalda ota...» deb boshlanuvchi qismda bayon boshqa chiziqqa – uzoqda kasal yotgan otaga ko‘chadi [18]. Kulminatsiyada ikki parallel chiziq kesishadi: ota bolaning chaqirig‘ini eshitadi. Finalda bola iti bilan yo‘lga chiqadi, ammo hikoyachi uning otasini topgan-topmaganini bilmasligini aytadi: «Bundan xabarimiz yo‘q» [18]. Hikoya duo bilan yakunlanadi. Bu yerda konsentrik syujet saqlanadi, lekin u refren, tush va parallel montaj kabi vositalar bilan boyitiladi, final esa ochiq qoldiriladi.

MUHOKAMA

Tahlil natijalari 1-jadvalda umumlashtirilgan.

1-jadval. Tahlil qilingan hikoyalarda syujet qurilishi

Hikoya	Muallif	Syujet turi	Fabula va syujet munosabati	Final
Muhabbatning tug‘ilishi	S. Ahmad	konsentrik, psixologik	mos emas: retrospeksiya	yopiq
Qorako‘z Majnun	S. Ahmad	konsentrik, ikki chiziqli	qisman mos: retrospeksiya	yopiq
Ot egasi	Sh. Xolmirzayev	konsentrik	mos	yopiq
Odam	Sh. Xolmirzayev	xronikal, halqasimon	mos; teskari xotira	yopiq
Jajman	X. Do‘stmuhammad	konsentrik, ramziy-allegorik	mos; xayoliy qatlam	ochiq
To‘xtaboyning boyliklari	X. Do‘stmuhammad	xronikal	qisman mos: retrospeksiya	yopiq
Ona yurt	I. Sulton	lirik (assotsiativ)	fabula deyarli yo‘q	ochiq
Otamga nimadir bo‘ldi…	I. Sulton	konsentrik, parallel, refrenli	mos; tush epizodlari	ochiq

Jadval shuni ko‘rsatadiki, an’anaviy hikoyalarda konsentrik va xronikal syujet ustun, finallar yopiq. Retrospeksiya va halqasimon kompozitsiya qo‘llansa-da, fabula oson tiklanadi, ya’ni voqealar zanjiri asar mazmunining asosiy tashuvchisi bo‘lib qoladi. Zamonaviy hikoyalarda esa uch yo‘nalish kuzatiladi. Birinchisi – ramziy-allegorik syujet («Jajman»): voqealar zanjiri to‘liq, lekin uning ahamiyati ramzni anglash bilan belgilanadi. Ikkinchisi – xronikal syujet («To‘xtaboyning boyliklari»): bir umr ixcham bayonda beriladi, asosiy yuk tarix va taqdir kinoyasiga tushadi. Uchinchisi – lirik va refrenli syujet («Ona yurt», «Otamga nimadir bo‘ldi…»): fabula qisqaradi yoki deyarli yo‘qoladi, uning vazifasini kechinma, tush va takror bajaradi.

Qiyos natijasi shundaki, an’anaviy va zamonaviy hikoya o‘rtasida keskin chegara yo‘q. Xronikal syujet («Odam» va «To‘xtaboyning boyliklari»), ikki chiziqli qurilish («Qorako‘z Majnun» va «Otamga nimadir bo‘ldi…») ikkala guruhda ham uchraydi. Farq syujetning ahamiyat darajasida: an’anaviy hikoyada g‘oya voqealar orqali ochiladi, zamonaviy hikoyada esa voqea g‘oyani ifodalovchi vositalardan biriga aylanadi. Ochiq final faqat zamonaviy guruhda uchrashi ham shundan dalolat beradi: yozuvchi o‘quvchiga tayyor yechim emas, mulohaza uchun imkoniyat beradi.

Demak, «syujetlilik muammosi» syujetning yo‘qolishini emas, uning vazifasi o‘zgarayotganini anglatadi. Bu nazariy jihatdan ham ahamiyatli: syujetni faqat «hikoya qilinayotgan voqea» deb tushunish [2] bugungi hikoyaning barcha shakllarini izohlashga yetmaydi; D. Quronov ta’kidlaganidek, uni badiiy konsepsiyani ifodalash vositasi sifatida qarash [7] zamonaviy hikoyalar tahlili uchun maqbulroq. Tadqiqotimizning cheklovi shundaki, sakkizta hikoya bugungi hikoyachilikning barcha yo‘nalishlarini qamrab olmaydi; jumladan, U. Hamdam va N. Eshonqul hikoyalaridagi modern tajribalar dissertatsiyaning uchinchi bobida alohida o‘rganiladi.

XULOSA

Tadqiqot natijalariga ko‘ra quyidagi xulosalarga kelindi:

1. An’anaviy o‘zbek hikoyasida (Said Ahmad, Sh. Xolmirzayev) syujet unsurlari to‘liq, final yopiq. Retrospeksiya, epigraf, halqasimon kompozitsiya kabi vositalar syujetni boyitadi, ammo voqealar zanjiri g‘oyaning asosiy tashuvchisi bo‘lib qoladi.

2. Zamonaviy hikoyada (X. Do‘stmuhammad, I. Sulton) syujetning uch yo‘nalishi ajraladi: ramziy-allegorik, xronikal va lirik-refrenli syujet.

3. Zamonaviy hikoyada fabula qisqaradi, uning o‘rnini ramz, refren, tush va lirik xotira egallaydi; ochiq final ko‘proq qo‘llanadi.

4. Syujetlilik muammosi syujetning yo‘qolishi emas, balki uning vazifasi voqeani bayon qilishdan badiiy konsepsiyani ifodalashga ko‘chishi bilan bog‘liq. Bu xulosa magistrlik dissertatsiyasining ikkinchi bobi uchun nazariy asos bo‘lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Karim G‘. Ruhiyat musavviri [Elektron resurs]. – 2008. – URL: https://www.ziyouz.com (murojaat sanasi: 13.11.2026).
2. Sulton I. Adabiyot nazariyasi. – Toshkent: O‘qituvchi, 2005. – 343 b.
3. Tolibova M. T. Isajon Sulton hikoyalarining syujet qurilishi // FarDU ilmiy xabarlari. – 2025. – 31-jild, 6-son. – B. 71–76.
4. Boboyev T. Adabiyotshunoslik asoslari. – Toshkent: O‘zbekiston, 2002.
5. Xudoyberdiyev E. Adabiyotshunoslikka kirish. – Toshkent: Sharq, 2008. – 368 b.
6. Umurov H. Adabiyot nazariyasi. – Toshkent: Sharq, 2002. – 256 b.
7. Quronov D. Adabiyot nazariyasi asoslari. – Toshkent: Noshir, 2019.
8. Axmadaliyeva G. Said Ahmadning hikoyanavislik mahorati («Qorako‘z Majnun» hikoyasi misolida) // FarDU ilmiy xabarlari. – 2024. – 30-jild, 3-son. – B. 174.
9. Hamidova M. O. Xarakter yaratishda yozuvchi mahorati // NamDU ilmiy axborotnomasi. – 2024. – 7-son.

10. Xasanova U. O. Shukur Xolmirzayev hikoyalari poetikasi // Luch. – 2025. – 40-qism, 1-jild.
11. Said Ahmad. Muhabbatning tug‘ilishi // Tanlangan asarlar. I jild. Hikoyalar [Elektron resurs]. – B. 61–63. – URL: https://www.ziyouz.com (murojaat sanasi: 13.11.2026).
12. Said Ahmad. Qorako‘z Majnun // Tanlangan asarlar. I jild. Hikoyalar [Elektron resurs]. – B. 49–56. – URL: https://www.ziyouz.com (murojaat sanasi: 13.11.2026).
13. Xolmirzayev Sh. Ot egasi // Saylanma. I jild. Hikoyalar [Elektron resurs]. – B. 65–67. – URL: https://www.ziyouz.com (murojaat sanasi: 13.11.2026).
14. Xolmirzayev Sh. Odam // Saylanma. I jild. Hikoyalar [Elektron resurs]. – B. 149–152. – URL: https://www.ziyouz.com (murojaat sanasi: 13.11.2026).
15. Do‘stmuhammad X. Jajman (hikoya) [Elektron resurs]. – URL: https://www.ziyouz.com (murojaat sanasi: 13.11.2026).
16. Do‘stmuhammad X. To‘xtaboyning boyliklari (hikoya) [Elektron resurs]. – URL: https://www.ziyouz.com (murojaat sanasi: 13.11.2026).
17. Sulton I. Ona yurt (hikoya) [Elektron resurs]. – 2014. – URL: https://www.ziyouz.com (murojaat sanasi: 13.11.2026).
18. Sulton I. Otamga nimadir bo‘ldi… (hikoya) [Elektron resurs]. – URL: https://www.ziyouz.com (murojaat sanasi: 13.11.2026).